

UCHWAŁA NR XXVIII/152/08
RADY MIEJSKIEJ W KOLUSZKACH
z dnia 29 grudnia 2008 r.

**w sprawie uchwalenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest
na terenie Gminy Koluszki na lata 2008-2032”**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 3 oraz art. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 Nr 142 ,poz. 1591; z 2002r. Dz. U. Nr 23, poz 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167 poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173 poz. 1218) poz. 791, Nr oraz art. 18 ust. 1 i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z póź. zm.), art. 14 ust. 2 ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z póź. zm.) Rada Miejska w Koluszkach uchwala co następuje:

§ 1 Uchwala się „Program usuwania odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Koluszki na lata 2008 – 2032” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Koluszki.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Koluszkach
Sławomir Sokółowski

UCHWAŁA NR XXVIII/152/08
RADY MIEJSKIEJ W KOLUSZKACH
z dnia 29 grudnia 2008 r.

Program
usuwania odpadów
zawierających azbest
na terenie
Gminy Koluszki na lata 2008 – 2032

Spis Treści.

1. Wstęp	—	2
2. Cel i zadania programu.	—	2
3. Występowanie w przyrodzie i właściwości azbestu.	—	3
4. Zdrowotne skutki narażania się na pył azbestowy.	—	4
5. Degradacja powierzchni płyt azbestowo cementowych, eksploatowanych w długim okresie czasu.	—	4
6. Bezpieczna eksploatacja wyrobów zawierających azbest oraz procedury związane z ich usuwaniem.	—	5
7. Obowiązki samorządu i właścicieli nieruchomości.	—	8
8. Założenia programu.	—	9
– inwentaryzacja obiektów zawierających wyroby z udziałem azbestu.	—	9
– pomoc mieszkańcom przy sporządzaniu pierwszej oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.	—	9
– edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.	—	9
– podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych.	—	10
– eliminacja i monitoring „dzikich wysypisk śmieci”.	—	10
9. Harmonogram realizacji Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Gminy Koluszki.		11
10. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Koluszki.	—	12
11. Koszty programu.	—	13
12. Podsumowanie.	—	15
Załączniki :		
– Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz z ich odpadami.	—	16
– Tablica 1. Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.	—	18
– Tablica 2. Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone.	—	18
– Tablica 3. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.	—	19
– Wykaz firm posiadających zezwolenie na prowadzenie prac w wyniku, których powstają odpady zawierające azbest.	—	22

1. Wstęp

Urząd Miejski w Koluszkach realizując obowiązki nałożone ustawami z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska i ustawą o odpadach, opracował :

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Koluszki
- Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Koluszki.

Powyższe dokumenty Rada Miejska w Koluszkach przyjęła uchwałą Nr XXVII /26/05 z 28 lutego 2005 r..

Jednym z elementów powyższych programów jest sprawa usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ze względu na wagę problemu i obowiązki ustawowe, powyższy element, winien zostać potraktowany indywidualnie.

Wynika to również z Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na Terytorium Polski.

W związku z tym, opracowany został niniejszy Program Usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Koluszki, na lata 2008 - 2032.

Program ma pozwolić na dokonanie oceny skali zagrożenia azbestem oraz przyczynić się do rozpoczęcia procesu usuwania azbestu z otoczenia w naszej Gminie.

Azbest należy do grupy odpadów niebezpiecznych, w związku z czym wszelkie procedury dostosowane muszą być do obowiązujących w Polsce a wynikających z wymogów Unii Europejskiej przepisów prawa.

Przepisy te obligują samorządy wszystkich szczebli do uczestnictwa w procesach usuwania azbestu, dla zapewnienia ochrony środowiska naturalnego a co się z tym nierozzerwalnie wiąże, ochrony życia i zdrowia mieszkańców.

Opracowany dokument winien pełnić funkcję instrukcji postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, jak również uświadamiać zakres i skalę problemu.

2. Cel i zadania programu.

Podstawowym celem programu jest podjęcie działań w celu usunięcia azbestu z terenu Gminy Koluszki a poprzez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpieczeństwa dla zdrowia mieszkańców.

Polska złożyła Unii Europejskiej deklarację, oczyszczenia z azbestu, terytorium państwa do roku 2032. Opracowany poniżej program dla Gminy Koluszki zakłada również, że graniczną datą usunięcia azbestu z terenu naszej Gminy będzie rok 2032.

Wydawać by się mogło, że jest to bardzo odległy termin, jednak ogrom prac, jego koszty i uwarunkowania społeczne Gminy, w tym kondycje finansowa mieszkańców, nie daje nam zbyt dużo czasu na realizację programu.

Pamiętać należy, że nadrzędnym celem wszelkich działań związanych z szeroko pojętą problematyką azbestową jest bezpieczeństwo i zdrowie ludzi. Jakkolwiek przy właściwym postępowaniu podczas eksploatacji i usuwaniu azbestu możemy to bezpieczeństwo zapewnić, to jednak obawy ludzi należy szanować.

Celem racjonalizacji działań i udzieleniem szerokiej informacji o problematyce azbestowej, jest stworzenie poniższego „ Programu”.

3. Występowanie w przyrodzie i właściwości azbestu.

Liczne zalety azbestu, powodowały, że już od dawna wykorzystywany był jako surowiec do wyrobu wielu produktów.

Nazwa „**azbest**” nie określa konkretnego minerału lecz dotyczy ogółu minerałów krzemianowych występujących w przyrodzie w postaci wiązek włókien.

Azbest cechuje nadzwyczajna wytrzymałość na rozciąganie, elastyczność i odporność na działanie wysokich temperatur, kwasów i innych substancji żrących.

W Polsce szerokie zastosowanie azbestu w stosunkowo dużych ilościach nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat.

Stosowano go w produkcji wielu wyrobów przemysłowych a głównie w produkcji materiałów budowlanych, gdzie zużyte zostało ok. 80% całkowitej ilości tego importowanego materiału. Szczególnie wykorzystywany był przy produkcji płyt azbestowo cementowych służących do pokrywania dachów i elewacji, oraz wykonywania kształtek, rur i przewodów wentylacyjnych. Mniejsze ilości azbestu zużywano do produkcji tekstyliów, otulin, mas uszczelniających i natryskowych.

Szacunkowo ustalono, że do Polski od roku 1945 r. sprowadzono około 2 milionów ton tego minerału.

Produkcja płyt azbestowo cementowych na ziemiach polskich rozpoczęła się w roku 1907 i trwała do roku 1998, kiedy to Ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, została zakazana.

Od 28 czerwca 1998 r. obowiązuje całkowity zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Powszechność stosowania azbestu powoduje, że może on obecnie występować w około 3000 różnych wyrobów.

Głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są płyty azbestowo - cementowe stosowane w budownictwie.

W roku 1980 z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45% pokryć dachowych i fasadowych. Po upływie 15 lat udział tych płyt w nowo budowanych obiektach zmniejszył się do ok. 30%.

Szacuje się, że nadal na dachach i elewacjach budynków znajduje się przeszło miliard dwieście milionów m² płyt co stanowi ciężar około 1,5 miliona ton.

Znaczącą pozycję w ilości azbestu, choć nie stanowiącego zagrożenia dla zdrowia ludzi, stanowi również, udział tego minerału w materiałach, wykorzystanych do produkcji rur wodociągowych. Szacuje się, że w kraju jest ok. 600 tyś. ton takich wyrobów.

4. Zdrowotne skutki narażenia się na pył azbestowy.

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone, nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie to pojawiać się może w sytuacji mechanicznego niszczenia materiałów zawierających azbest, polegającego na łamaniu, cięciu, kruszeniu lub szlifowaniu ich uszkodzaniu. Badania naukowe wykazały, że włókna azbestu stanowią poważne zagrożenie dla ludzi w następstwie długotrwałego wdychania powietrza z ich zawartością. Może to doprowadzić do szeregu chorób układu oddechowego takich jak:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- rak płuc,
- międzybłonniak opłucnej,
- łagodne zmiany opłucnej.

Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji występujących w przyrodzie. Udowodnione zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu. Biologiczna agresywność pyłu azbestu jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego.

Z powodu szczególnych właściwości włókien azbestu, mogą one tworzyć w powietrzu trwale aerozole i przedostawać się z nim do organizmu.

Włókna te na trwale pozostają w pęcherzykach płucnych i nie mogą być już z nich wydalone. Drażniąc pęcherzyki, mogą wywoływać nawet po wielu latach liczne schorzenia, które przedstawione zostały wyżej.

Im więcej azbestu znajduje się w wdychanym powietrzu tym większe ryzyko choroby. Przeprowadzone badania nie potwierdzają natomiast, jakiegokolwiek ryzyka, wynikającego dla zdrowia, związanego z wchłaniania pyłu drogą pokarmową.

Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien oraz czas trwania kontaktu z pyłami azbestu w ciągu życia człowieka.

5. Degradacja powierzchni płyt azbestowo-cementowych eksploatowanych w długim okresie czasu w różnych warunkach.

Najliczniejszą grupą wyrobów zawierających azbest są płyty azbestowo cementowe stosowane w budownictwie.

Trwałość płyt azbestowo-cementowych jest przedmiotem otwartej dyskusji, zależy ona bowiem od intensywności działania różnych czynników.

Można jednak powiedzieć, że okres bezpiecznej eksploatacji płyt azbestowo-cementowych wynosi ok. 60 lat.

Proces korozji powierzchni płyt podobny jest do korozji betonu z jednym wyjątkiem.

Włókna azbestowe stanowiące mikrobrojenie, zapobiegają złuszczeniu skorodowanej warstwy.

Korozja cementowej matrycy płyt odsłania wolne włókna azbestowe.

Na wszystkich obserwowanych w mikroskopie skaningowym próbkach płyt, które użytkowane były przez okres kilkudziesięciu lat, stwierdzono występowanie na powierzchni wolnych włókien azbestowych. Pod wpływem silnych ruchów powietrza włókna te mogą uwalniać się do otoczenia. Zjawisko to nasilać może się poprzez nieumiejętne postępowanie z wymienionym produktem, w szczególności w momencie łamania i kruszenia płyt azbestowo-cementowych.

6. Bezpieczna eksploatacja wyrobów zawierających azbest oraz procedury związane z ich usuwaniem.

Pamiętać należy, że bezpieczeństwo i zdrowie ludzi jest nadrzędnym celem wszystkich działań związanych z szeroko pojętą problematyką azbestu..

W Polsce licencjonowanie prac związanych z usuwaniem azbestu oparte zostało na uzyskaniu zezwolenia na wytworzenie odpadów niebezpiecznych, dalsze ich przemieszczanie i składowanie. Realizacja „Programu” zgodnie z przepisami prawa spowoduje, że zażegnane zostanie realne niebezpieczeństwo związane z ekspozycją na pyły azbestowe.

Podkreślić należy, że istnieją sprawdzone metody bezpiecznego postępowania z azbestem, począwszy od ich eksploatacji poprzez usuwanie i transport.

Wymuszają to przepisy prawa określające postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest.

Istnieją natomiast realne obawy, że część płyt azbestowo- cementowych usuwana może być przez właścicieli nieruchomości na własną rękę, bez zachowania, określonych prawem, warunków bezpieczeństwa. Stworzy to szereg problemów również dla Gminy, np. porzucanie odpadów na nielegalnych wysypiskach, jak również zwiększy prawdopodobieństwo wystąpienia chorób wywoływanych azbestem u pewnej grupy mieszkańców.

Podstawą bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest jest eliminacja ryzyka emisji włókien azbestowych do otoczenia. W przypadku dobrego stanu wyrobów zawierających azbest, dopuszczalna jest ich dalsza eksploatacja do czasu usunięcia, którego termin wynikać będzie z przeprowadzonej oceny bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierającego azbest.

W przypadku płyt azbestowo-cementowych, możliwym jest ograniczenie pylenia i emisji włókien poprzez pomalowanie głęboko penetrującymi farbami.

Według obowiązujących przepisów wszelkie prace polegające na naprawie i usuwaniu wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie upoważnienia i wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac.

Wykonawca winien posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku, której powstają odpady niebezpieczne. Ważną rzeczą jest, że właściciel nieruchomości zobowiązany jest zgłosić prace związane z naprawą lub usuwaniem azbestu właściwemu terenowemu inspektorowi nadzoru budowlanego.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest winny być prowadzone ze szczególną starannością, w taki sposób, aby wyeliminować lub zminimalizować ilość uwalnianego azbestu do otoczenia.

Zapewnienie powyższego wymaga:

- izolowania od otoczenia zdejmowanych materiałów poprzez stosowanie osłon i szczelne przykrycie folią budowlaną.
- nawilżanie wodą wyrobów przed ich usuwaniem lub demontażem,
- jeżeli jest to technicznie możliwe, usuwanie elementów w całości bez ich cięcia i kruszenia,
- używanie do prac narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w instalacje do odciągu pyłów.

W wyniku prac związanymi z naprawą lub usuwaniem azbestu powstają odpady niebezpieczne.

Jedyną obecnie metodą unieszkodliwiania wymienionych odpadów jest ich składowanie na wydzielonych składowiskach odpadów.

Dotychczasowe przepisy mówią, że usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości [art. 7. ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 r. 62.628.) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. 71. 649.)].

Przepisy cytowanego jw. rozporządzenia pozwalają na dalsze użytkowanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej większej od 1000 kg/m³. pod warunkami:

- braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska,
- zabezpieczenia wyrobu powłoką ochronną (posiadającą aprobatę techniczną) lub szczelną zabudowę
- ścisłego przestrzegania wymagań w zakresie ochrony środowiska.

Procedura 1

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców nieruchomości na których użytkowane są wyroby zawierające azbest.

Właściciel lub zarządca budynku i instalacji` gdzie znajduje się wyrób zawierający azbest, ma obowiązek sporządzenia (w 2 egzemplarzach) „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.

Następne i kolejne oceny należy sporządzać w terminach wynikających z warunków oceny poprzedniej tzn:

- po 5 latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym, bez uszkodzeń,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne uszkodzenia (do 3% powierzchni wyrobu).
- wyroby, które posiadają duże uszkodzenia, powinny być bezzwłocznie usunięte.

Jeden z egzemplarzy oceny, właściciel lub zarządca, zobowiązany jest złożyć właściwemu inspektorowi nadzoru budowlanego, w terminie do 30 dni od dnia jej sporządzenia.

Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku do czasu sporządzenia następnej oceny.

(Druk – Tablica Nr 3)

Właściciel lub zarządca, obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest.

Inwentaryzację powyższą sporządza się w dwóch egzemplarzach.

- jeden z egzemplarzy przechowuje się przez okres jednego roku do czasu sporządzenia następnej inwentaryzacji,
- drugi egzemplarz przekłada się odpowiednio:
 - osoby fizyczne nie będącymi przedsiębiorcami, – Burmistrzowi Koluszek,
 - pozostałe osoby i jednostki, – wojewodzie łódzkemu.

(Druk – Tablica Nr 1,2)

Procedura 2

Postępowanie w przypadku zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest.

Schemat procedury związanej z usunięciem azbestu z obiektu budowlanego.

Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – na 30 dni przed rozpoczęciem prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest- celem uzyskania pozwolenia na budowę wraz z określonymi warunkami.

Dokonanie wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków stron, również w zakresie zabezpieczania przed emisją azbestu.

Poinformowanie mieszkańców – użytkowników obiektu budowlanego o usuwaniu niebezpiecznych materiałów i sposobach zabezpieczania.

Uzyskanie od wykonawcy świadectwa wykonanej pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami i przechowywanie ich przez okres co najmniej 5 lat.

Opis procedury

Właściciel lub zarządca budynku, budowli lub terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia – na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami.

Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 31 ust. 3, pkt. 2 oraz art. 36 ust.1 i 4 ust. 1 pkt. 1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych, skutkuje na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną.

Po dopełnieniu obowiązków formalno-prawnych, właściciel dokonuje wyboru wykonawcy prac, z którym zawiera umowę na wykonanie prac związanych z usunięciem azbestu.

Właściciel po zakończeniu prac, powinien uzyskać od wykonawcy, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczeniu terenu z azbestu. Oświadczenie takie winno być przechowywane przez okres co najmniej 5 lat, razem z inną dokumentacją budynku.

Podstawowe zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest, ujęte w rozporządzeniu, określają szczegółowo techniczne warunki prowadzenia robót jak: konieczność izolowania strefy prac przez stosownie osłon chroniących przed przenikaniem azbestu do środowiska, oznakowanie jej za pomocą tablic informacyjnych „Uwaga. Zagrożenie Azbestem” (wg określonego wzoru), ograniczanie emisji azbestu do środowiska poprzez zastosowanie środków technicznych (nawilżanie wyrobów, uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych w czasie robót, stosowanie komór dekontaminacyjnych) przestrzeganie warunków składowania, transportu i unieszkodliwiania powstających odpadów zawierających azbest.

7. Obowiązki samorządu i właścicieli nieruchomości.

W maju 2002 r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Wymieniony dokument powstał w wyniku realizacji przyjętej przez Sejm ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20) oraz odpowiednich aktów wykonawczych do tej ustawy. W następnych latach wprowadzono szereg dokumentów (ustaw i rozporządzeń) regulujących postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest. Szczegółowy wykaz wzmiankowanych aktów prawnych znajduje się w załączniku do powyższego programu.

Prawodawstwo polskie dopuszcza użytkowanie azbestu i wyrobów zawierających azbest do 31 grudnia 2032 r. Jednak w przypadkach indywidualnych, termin ich usunięcia uzależniony będzie od wyników oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i w wielu sytuacjach będzie on znacznie krótszy.

Akty prawne w sposób szczegółowy określają zadania samorządów a także właścicieli i zarządców nieruchomości.

Podstawowe obowiązki samorządów oraz właścicieli nieruchomości związane z eksploatacją wyrobów zawierających azbest jak i ich usuwaniem przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy:

- opracowanie i aktualizacja planu gospodarki odpadami z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu,
- zbieranie informacji przekazywanych Burmistrzowi przez właścicieli nieruchomości, dotyczących miejsc wykorzystywania wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie ewidencji wyrobów zawierających azbestowych,
- przekładanie wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji niebezpiecznych w tym azbestu i PCB,

Obowiązki właścicieli lub zarządców nieruchomości.

- składanie Burmistrzowi corocznej informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania,
- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach budowlanych,
- przedłożenie powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z „oceną” do wymiany na skutek nadmiernego zużycia,
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zgodnie z przepisami budowlanymi.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy, i Polityki Socjalnej z 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest zobowiązuje właścicieli nieruchomości do sporządzenia inwentaryzacji wyrobów poprzez spis z natury. Informacja powyższa powinna być sporządzana corocznie i przekazywana przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, Burmistrzowi. Osoby prawne mają natomiast przekazać powyższą informację bezpośrednio Wojewodzie.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, nakłada na właścicieli lub zarządców nieruchomości, obowiązek przeprowadzania kontroli i sporządzania oceny wyrobów.

Właściciel przechowuje jeden egzemplarz oceny wraz z dokumentacją obiektu u siebie natomiast drugi przesyła do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Prace związane z usuwaniem azbestu mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby wyspecjalizowane mające stosowne zezwolenia.

W przypadku nieprzestrzegania nałożonych aktami prawnymi obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości, mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Cytowana ustawa przewiduje w omawianych przypadkach, odpowiedzialność karną tj. karę aresztu lub grzywny orzecaną na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia lub odpowiedzialności administracyjnej. Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko i osoby trzecie, spowodowane niewłaściwym postępowaniem z wyrobami zawierającymi azbest zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego.

8. Założenia programu.

Proces realizacji programu likwidacji azbestu na terenie Gminy Koluszki będzie zadaniem długofalowym i kosztownym.

Uwarunkowania społeczne gminy, w tym duży udział budynków o charakterze rolniczym, pokrywanych w minionych latach płytami azbestowo - cementowymi, możliwości finansowe samorządu oraz mieszkańców powodują, że realizacja „Programu” natrafić może na duże trudności.

W celu realizacji „Programu” przyjęto następujące działania:

Inwentaryzacja obiektów zawierających wyroby z udziałem azbestu.

Podstawą dla opracowanego programu była przeprowadzona w roku 2005, przez pracowników urzędu, inwentaryzacja obiektów z wyrobami zawierającymi azbest. Wynikało to z faktu, że pomimo ustawowego nakazu złożenia informacji, właściciele nieruchomości nie wywiązali się z powyższego obowiązku. Gmina natomiast zobowiązana była do złożenia informacji o ilości i miejscu występowania wyrobów azbestowych, którą przekłada się Marszałkowi Województwa..

Inwentaryzacją objęte zostały obiekty należące do osób fizycznych oraz będące własnością Gminy Koluszki. Zebrane informacje posłużyły do utworzenia bazy danych o nieruchomościach, na terenie których występują wyroby zawierające azbest.

Pomoc mieszkańcom przy sporządzeniu pierwszej oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

W związku z powyższym obowiązkiem ciążącym na właścicielach nieruchomości Gmina w roku 2005 i 2006 podjęła następujące działania:

- publikacje w prasie informacji o obowiązku sporządzenia „oceny”,
- informacje dla sołtysów wsi,
- zaangażowanie sołtysów wsi do roznoszenia druków „oceny” właścicielom nieruchomości zgodnie z wykazem,
- udział pracowników urzędu przy sporządzaniu „oceny” w terenie.

Materiały, które zostały zebrane w wyniku prowadzonych prac, przekazane zostały do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Łodzi.

Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

W ramach informowania mieszkańców, na stronie internetowej Urzędu Miejskiego utworzone zostanie odniesienie tematyczne (*link*) dotyczące problematyki azbestu.

Zawierać ono będzie:

- akty prawne oraz akty wykonawcze, regulujące sposób bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.
- informacje o zagrożeniu zdrowia.
- informacje o możliwości pozyskania środków na usuwanie wyrobów.
- aktualny wykaz firm posiadających koncesje na demontaż i transport odpadów niebezpiecznych.
- przeprowadzenia szkoleń dotyczących problematyki azbestu, dla zainteresowanych osób.
- udzielanie informacji przez pracowników Urzędu.

Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, zwłaszcza w przypadku elementów budowlanych, jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych.

W następnych latach zaistnieją warunki do pozyskania środków krajowych i zagranicznych.

Dotyczyć będą one jednak dużych projektów, stąd daleko idąca obawa w możliwości ich pozyskania przez Gminę.

Obecnie gminy nie mają obowiązku (ani nie będą w stanie) finansowania całego procesu usuwania azbestu na ich terenie. Dlatego też uważa się, że bez większego zaangażowania państwowych środków budżetowych i uproszczenia procedur pozyskiwania pieniędzy przez gminy, realizacja planów usuwania azbestu będzie mocno zagrożona. Zasadniczą rolę w możliwościach pozyskiwania funduszy na ten cel odegra zaangażowanie właścicieli nieruchomości. Zobowiązani są oni, jak było wspomniane powyżej, do prowadzenia niezbędnej dokumentacji związanej z użytkowaniem wyrobów zawierających azbest.

Do tej pory, pomimo prowadzonej akcji informacyjnej i pracy urzędników w terenie, zaangażowanie właścicieli nieruchomości było znikome.

Zmiana postawy mieszkańców warunkować może możliwość pozyskania środków zewnętrznych oraz środków pochodzących z budżetu Gminy.

W związku z tym, że dużej części mieszkańców nie będzie stać na pokrycie kosztów usunięcia azbestu samodzielnie przedstawiony powyżej problem jest bardzo istotny.

W toku prowadzonych prac, stwierdzono, że właściciele ok. 20 % zinwentaryzowanych obiektów, to osoby starsze lub o niskich dochodach.

Osoby te w trakcie rozmów informowały o braku jakichkolwiek możliwości finansowych umożliwiających zmianę pokrycia dachowego. Jest to poważny problem i będzie znaczącą barierą w realizacji „Programu usuwania azbestu w Gminie Koluśki”.

W chwili obecnej dostępne są jedynie pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środki dostępne w ramach linii kredytowych Banku Ochrony Środowiska.

Eliminacja i monitoring „dzikich” wysypisk.

Stosunkowo duży koszt usuwania wyrobów zawierających azbest, stwarzać będzie niebezpieczeństwo, że pewna grupa właścicieli obiektów, próbowała będzie usunąć azbest w sposób nielegalny.

W związku z tym oczekiwać możemy, że za kilka lat na „dzikich” wysypiskach odpadów pojawią się odpady zawierające azbest.

W związku z tym planuje się podjęcie następujących działań:

- prowadzenie zajęć edukacyjnych i informacyjnych na temat szkodliwości odpadów zawierających azbest,
- prowadzenie bieżącego monitoringu „dzikich wysypisk śmieci”,

- systematyczne uaktualnianie bazy danych o lokalizacji wyrobów zawierających azbest.

9. Harmonogram realizacji Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Gminy Koluszki.

L.p.	Działania	Termin realizacji
1.	Działania informacyjne w środkach przekazu (lokalna prasa, tablice ogłoszeń, strona internetowa)	Cały okres realizacji programu.
2.	Pomoc przy wypełnianiu druków informacji o miejscu występowania wyrobów zawierających azbest i druku oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.	Cały okres realizacji programu.
3.	Organizacja szkoleń z zakresu : <ul style="list-style-type: none"> x postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, x szkodliwości azbestu. 	Pierwszy kwartał każdego roku okresu realizacji programu.
4.	Zbieranie informacji o wyrobach zawierających azbest	Pierwszy kwartał każdego roku okresu realizacji programu.
5.	Aktualizacja bazy danych obejmującej podmioty i ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminie.	Cały okres realizacji programu.
6.	Zbieranie wniosków o udzielenie pomocy przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.	Do końca marca każdego roku okresu realizacji programu.
7.	Weryfikacja wniosków jw.	Do końca kwietnia każdego roku okresu realizacji programu.
8.	Opracowanie regulaminu udzielania pomocy na usunięcie wyrobów zawierających azbest, w przypadku pozyskania funduszy z WFOŚiGW.	Pierwsza połowa 2009 r.
9.	Monitoring terenu pod kątem wykrywania dzikich wysypisk śmieci.	Cały okres realizacji programu.
10.	Usuwanie rur azbestowych z sieci wodociągowej.	Cały okres realizacji programu – sukcesywnie zgodnie z harmonogramem modernizacji sieci wodociągowej
11.	Składanie sprawozdań z realizacji programu Radzie Miejskiej.	Co cztery lata .

Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Koluszki.

W roku 2005 na terenie Gminy Koluszki przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. W trakcie inwentaryzacji dokonano spisu z natury obiektów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi. **Ogólna powierzchnia wszystkich dachów pokrytych wyrobami z udziałem azbestu, wynosi w Gminie Koluszki ok. 224.893 m².**

Ponadto część starej sieci wodociągowej wykonana została w minionych latach przy użyciu rur cementowo-azbestowych. Długość wymienionej sieci wynosi 11.820 mb.

Poniżej przedstawione zostały w tabeli dane dotyczące ilości wyrobów azbestowych w Koluszkach w rozbiciu na miasto i poszczególne sołectwa.

Lp.	Miejscowość	Ilość nieruchomości	Ilość obiektów	Płyty azbestowo-cementowe faliste. Powierzchnia rzeczywista w m ²	Płyty azbestowo cementowe płaskie m ² . Powierzchnia rzeczywista dach w m ²
1	Koluszki	253	258	21840	11762
2	Będzelin	63	129	14778	1542
3	Borowa	60	90	8339	540
4	Długie-Turobowice	36	69	9982	1820
5	Erazmów	7	10	2173	250
6	Felicjanów	32	77	5927	120
7	Gałków Duży	56	147	13343	1402
8	Gałków Mały	25	31	3145	310
9	Gałków Parcela	15	25	3030	649
10	Jeziorko	31	64	9288	325
11	Katarzynów	40	62	6138	1349
12	Kaletnik	24	36	2386	236
13	Kazimierzów	7	13	2296	334
14	Leosin	8	21	2986	
15	Przanowice	39	65	8220	740
16	Stary Redzeń	82	116	6048	7738
17	Nowy Redzeń	69	109	7312	4630
18	Regny	69	128	6134	6706
19	Słotwiny	27	47	3234	594
20	Stamirowice	14	25	2724	
21	Stefanów	19	34	4211	1104
22	Świny	28	74	12379	2753
23	Wierzchy	26	53	8797	1804
24	Zielona Góra	14	25	1594	324
25	Zygmuntów	19	30	3078	360
26	Żakowice	36	50	5114	858
	Razem:	1099	1788	175930	48963

Wyroby z udziałem azbestu, występują również w starej sieci wodociągowej. W sumie na terenie Gminy Koluszki mamy 11 820 mb rur azbestowo-cementowych. Znajdują się one w następujących miejscowościach:

Koluszki	– 3195 mb.
Galków Duży -	– 4720 mb.
Stefanów – Długie -	– 3905 mb.

Szczegółowy wykaz właścicieli obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest, zawarty jest w bazie danych Urzędu Miejskiego w Koluszkach – Ewidencja wyrobów zawierających azbest i miejsce ich występowania.

Z analizy danych wynika, że w Gminie Koluszki, podobnie jak i w całej Polsce, w wyrobach zawierających azbest, największy udział stanowią pokrycia dachowe. Udział tych wyrobów wynosi ok 98%. Pozostała ilość azbestu praktycznie nieszkodliwa znajduje się w rurach instalacji wodociągowej.

Z pośród wyrobów z udziałem azbestu największą podatnością na uszkodzenia, a co za tym idzie zwiększoną emisję włókien, oznaczają się płyty azbestowo cementowe płaskie tzw. „szablony”. Udział ich w ogólnej ilości wyrobów wynosi 22%. Z powodu licznych spękań i uszkodzeń kwalifikują się one do wymiany w okresie najbliższych lat.

W sumie inwentaryzacja wykazała, że stan utrzymania pokryć dachowych jest bardzo zróżnicowany. Mocną strukturę, z ciągłą pomalowaną powłoką ma znikomy odsetek pokryć dachowych, natomiast na około 39 % wyrobów występują ślady erozji mechanicznej i chemicznej i z tego powodu winny być usunięte w przeciągu najbliższych 10-15 lat. Są to głównie dachy starsze niż 25 lat. Pozostałe badane pokrycia dachowe mają zwartą powierzchnię, nie jest ona jednak zabezpieczona pokryciami malarskimi, przed czynnikami atmosferycznymi i emisją włókien azbestowych.

10. Koszty realizacji programu.

Na terenie Gminy Koluszki zinwentaryzowano u osób fizycznych ogółem 224.893 m² pokryć dachowych. Jest to rzeczywista powierzchnia dachów pokrytych azbestem. W związku z tym do liczby tej należy dodać średnio ok. 20% powierzchni płyt stanowiących tzw. zakład. Biorąc powyższe pod uwagę sumaryczną powierzchnię płyt azbestowo cementowych określić można na ok. 269.781 m². Biorąc pod uwagę tę wielkość oraz ustawowy czas, na zakończenie usuwania azbestu z terytorium Polski do 31 grudnia 2032 r. , corocznie, przez następne 24 lata, winno być usuwane średnio 11 241 m².

Powyższa wielkość uświadamia fakt, że usunięcie azbestu w zakładanym ustawowo czasie, nie będzie możliwe bez udziału i pomocy państwa . Samorządy terytorialne nie są przygotowane w chwili obecnej na udzielenie tak dużej pomocy właścicielom nieruchomości.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia przyjęto następujące koszty jednostkowe na podstawie ofert zgłaszanych do Urzędu Miejskiego przez uprawnione firmy zajmujące się wywozem i utylizacją wyrobów zawierających azbest.

- średni koszt demontażu m² płyt azbestowo cementowych – 14,0 zł (brutto)
- średni koszt transportu i unieszkodliwiania m² zdemontowanych płyt – 14 zł (brutto).

$$269.781 \text{ m}^2 \times 28 \text{ zł} = 7\,553\,868 \text{ zł}$$

Przyjmując, że średnio rocznie należy usunąć 11 241 m² płyt azbestowych, to wydatki na ten cel to tylko za roboty budowlane związane ze zdjęciem i właściwym zdeponowaniem azbestowych płyt dachowych to kwota 314 748 zł/ rocznie.

Uwaga :wysokość kosztów ustalono na podstawie cen obowiązujących w roku 2008.

Finansowy aspekt realizacji programu.

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie przy współudziale Gminy. Gmina zaangażowana będzie w pozyskanie środków zewnętrznych przeznaczonych na częściowe sfinansowanie powyższego zadania.

Zakładamy, że wsparcie to dotyczyć będzie sfinansowania 50% kosztów usunięcia, transportu i składowania odpadów.

Udział własny właściciela nieruchomości w kosztach związanych z usuwaniem azbestu wynosiłby w takim przypadku 50%.

Dla oszacowania kosztów realizacji powyższego zadania, przyjęto następujące założenia:

- średni koszt zdjęcia i składowania płyt azbestowo-cementowych — 28 zł,
- okres realizacji programu 24 lata,
- średnia roczna ilość usuwanych pokryć dachowych — $269.781 \text{ m}^2 / 24 \text{ lat} = 11\,241 \text{ m}^2$,
- ogólny koszt usunięcia i składowania płyt w ciągu roku — $11\,241 \times 28 \text{ zł} = 314\,748 \text{ zł}$,
- udział środków pomocowych — 157 374 zł / rok

Do przedstawionych wartości należałoby dodać jeszcze ponoszone przez Gminę koszty związane z:

- edukacją społeczną,
- monitoringiem terenu,
- aktualizacją informacji o wyrobach zawierających azbest i pomoc przy sporządzaniu „Oceny”,
- pracami w terenie pracowników Urzędu Miejskiego.

Procentowo koszty realizacji programu przedstawiają się następująco:

- 50% — wkład własny właścicieli nieruchomości,
- 50% — środki pozyskane w ramach dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub innych programów.

(Uwaga - % wkładu własnego i pomocy może ulegać zmianie w zależności od aktualnego regulaminu WFOŚiGW)

Do czasu pozyskania środków z WFOŚiGW, w każdym budżecie Gminy zabezpieczone zostaną środki na pomoc dla właścicieli nieruchomości, których budynki uległy uszkodzeniu w wyniku zdarzeń losowych (np. pożar, wichura powódź) a w których konstrukcji uszkodzone zostały elementy zawierające azbest (np. dachy, okładziny, itp.).

Pomoc z zabezpieczonych środków udzielana będzie w pełnej wysokości kosztów usunięcia i składowania wyrobów zawierających azbest.

Realizacja przewidzianego „Planem” zadania możliwa będzie jednak tylko po uzyskaniu dofinansowania z WFOŚiGW i/lub innych źródeł.

W przypadku uzyskania mniejszych kwot od wnioskowanych, całkowity koszt realizacji zadania polegającego na udzieleniu pomocy właścicielom nieruchomości ze strony Gminy, ulegnie proporcjonalnemu zmniejszeniu.

Uzyskanie dofinansowania (pomocy) dla właścicieli nieruchomości, chcących w prawidłowy sposób usunąć wyroby zawierające azbest uwarunkowane jest, spełnieniem wszystkich wymogów formalnych dotyczących :

- informowania o tych wyrobach
- dokonywania terminowej oceny stanu możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
- przesyłaniu jej do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego.
-

11. Podsumowanie.

Przepisy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest nie zmieniają faktu, że wiele elementów obiektów budowlanych nadal zawierać będzie tę niebezpieczną substancję.

Sama obecność elementów azbestowych przy odpowiednim ich użytkowaniu nie jest szkodliwa.

Niebezpieczeństwo pojawia się wraz z procesem starzenia się materiałów, nieprawidłowym demontażu, kruszeniu płyt i porzucaniu ich na nielegalnych wysypiskach.

Sposoby zapobiegania i usuwania zagrożeń spowodowanych obecnością wyrobów zawierających azbest i ich usuwania.

- stosowanie się właścicieli i zarządców nieruchomości do obowiązku przeprowadzenia okresowych kontroli oraz rygorystyczne przestrzeganie obowiązku składania informacji o wyrobach zawierających azbest.
- objęcie okresową kontrolą obiektów w których znajduje się wyrób zawierający azbest.
- kontrola wykonywania obowiązków nakładanych przepisami o użytkowaniu wyrobów zawierających azbest.
- monitoring obszaru gminy ze szczególnym uwzględnieniem tzw. dzikich wysypisk.
- prowadzenie akcji informacyjnej i edukacyjnej.
- pomoc w poszukiwaniu i informowanie o źródłach finansowania programu usuwania azbestu, takich jak dotacje, kredyty i pożyczki preferencyjne dla osób fizycznych.

Rola Gminy w działaniach związanych z rozwiązywaniem problemu azbestu

- edukacja dotycząca sposobów postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, zagrożeń wynikających z niewłaściwego postępowania z tymi wyrobami oraz sposobów i przepisów dotyczących ich usuwania
- monitoring obszaru Gminy pod kątem lokalizacji dzikich wysypisk,
- likwidacja dzikich wysypisk,
- prowadzenie bazy danych o ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest,
- pomoc w poszukiwaniu źródeł współfinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest dla osób fizycznych,

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Koluszach

Sławomir Sokółowski